

Finančná vzdelanosť

ako sa Slováci starajú o svoje financie?

Renata Mrázová

Generálna riaditeľka ING pre poistenie a dôchodky

27. októbra 2011, Bratislava

www.ingpoistovna.sk

BANKOVNÍCTVO - INVESTÍCIE - ŽIVOTNÉ POISTENIE - DÔCHODKY

ING

O prieskume

- Cieľom aktivít ING je pomôcť zákazníkom pri riadení ich finančnej budúcnosti a lepšom pochopení financií.
- Táto správa obsahuje výsledky medzinárodnej spotrebiteľskej štúdie týkajúcej sa vzťahu medzi finančnými znalosťami (tzv. „FQ test – Test finančných znalostí“) a postojmi a emóciami spájanými s financiami a skutočným finančným správaním a znalosťami.
- Cieľom výskumu bolo získať lepšie pochopenie toho, ako úroveň finančných znalostí zákazníkov ovplyvňuje ich postoje a správanie a aké sú podobnosti a rozdiely medzi jednotlivými krajinami, vekovými skupinami, pohlavím atď.
- Výskumu sa zúčastnilo 12 krajín
 - **Amerika:** USA, Mexiko
 - **Európa:** Holandsko, Rumunsko, Poľsko, Belgicko, Španielsko, Slovensko, Česká republika
 - **Ázia:** India, Kórea, Japonsko
- On-line výskum (n=500 v každej krajine, reprezentatívny), zber dát: SR a ČR 24. – 29.5.2011, ostatné krajiny 5. – 23.11.2010.
- FQ test – 13 otázok definovaných odborníkmi a ekonómami pre 4 oblasti – finančná budúcnosť, úvery, sporenie, investície.

Finančná gramotnosť a finančné znalosti

- Čo je finančná gramotnosť a aký je jej vzťah k finančným znalostiam?

Finančná gramotnosť

Schopnosť rozumieť financiám. Presnejšie ide o súbor znalostí a vedomostí, ktoré umožňujú jednotlivcovi robiť informované a efektívne rozhodnutia na základe toho, ako rozumie financiám. (*Wikipedia*)

Finančné znalosti

Znalosti, ktoré ovplyvňujú spôsob akým spotrebiteľia spravujú svoje financie. Definícia zahŕňa 4 úrovne finančných znalostí a ich nadväznosť na motiváciu a správanie ohľadne financií. (táto štúdia)

Úrovne finančných znalostí

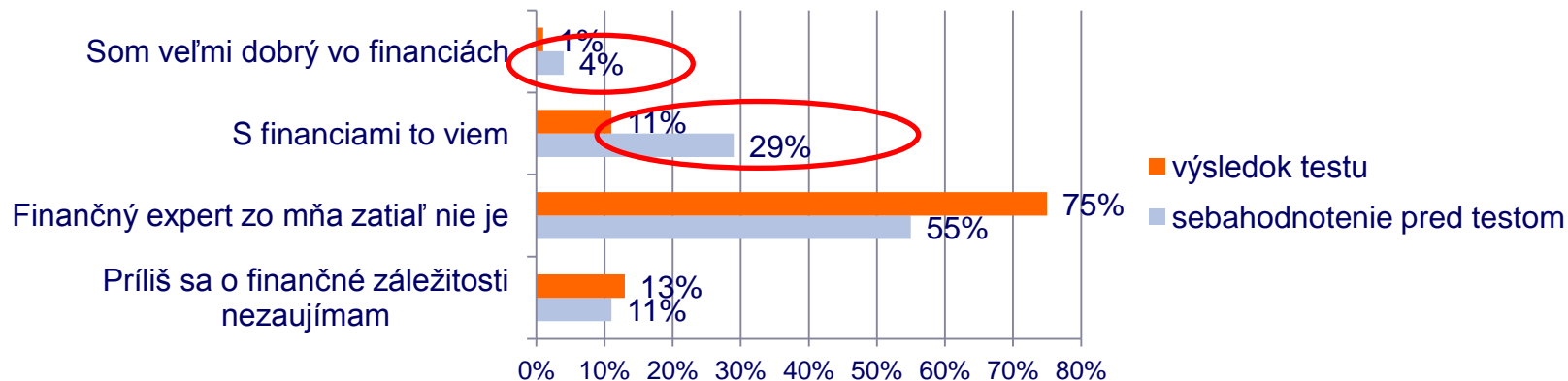
- Na základe FQ Testu sme definovali 4 úrovne finančných znalostí:
 - **SLABÁ** – informovanosť o financiách je veľmi nízka a z toho plynie tiež veľmi slabá schopnosť s nimi nakladať
 - **ZÁKLADNÁ** – základná až dobrá informovanosť o financiách, schopnosť orientovať sa vo svete financií je však skôr všeobecná
 - **DOBRA** – veľmi dobrá informovanosť o financiách a dobrá znalosť potrebných informácií pre kompetentné finančné rozhodovanie
 - **VÝBORNÁ** – vynikajúca znalosť sveta financií, ktoré sú úplne pod kontrolou, a navyše schopnosť poradiť vo finančných záležitostiach ostatným

I. Aké sú naše finančné znalosti?

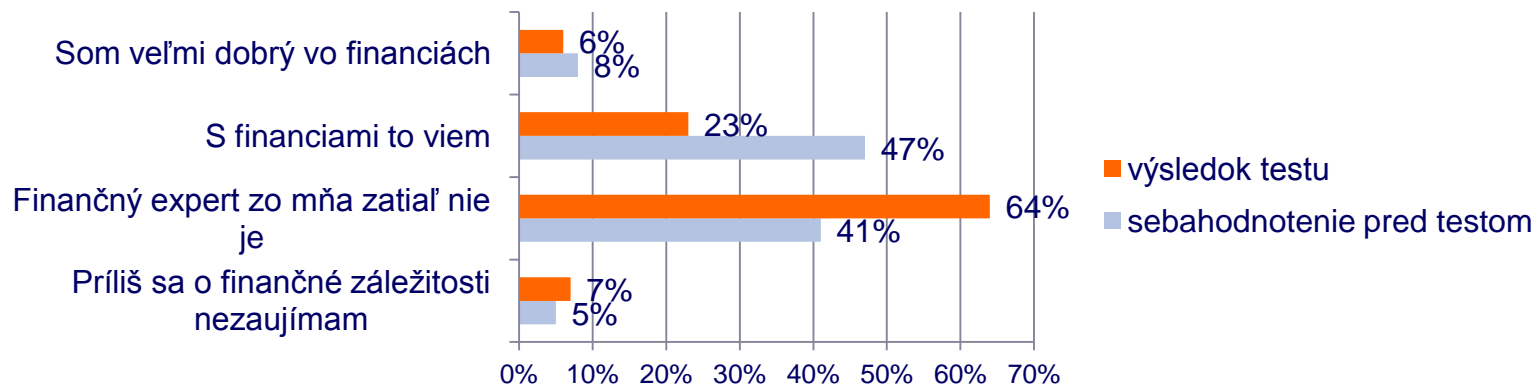
Slováci svoje znalosti preceňujú

- Tretina Slovákov je presvedčená o tom, že financiám rozumejú.
- S financiami to však skutočne vie len 12 % Slovákov.

- Necelá polovica všetkých opýtaných (47 %) sa domnieva, že to s financiami vie.
- 41 % si uvedomuje, že nie sú finančným expertom.

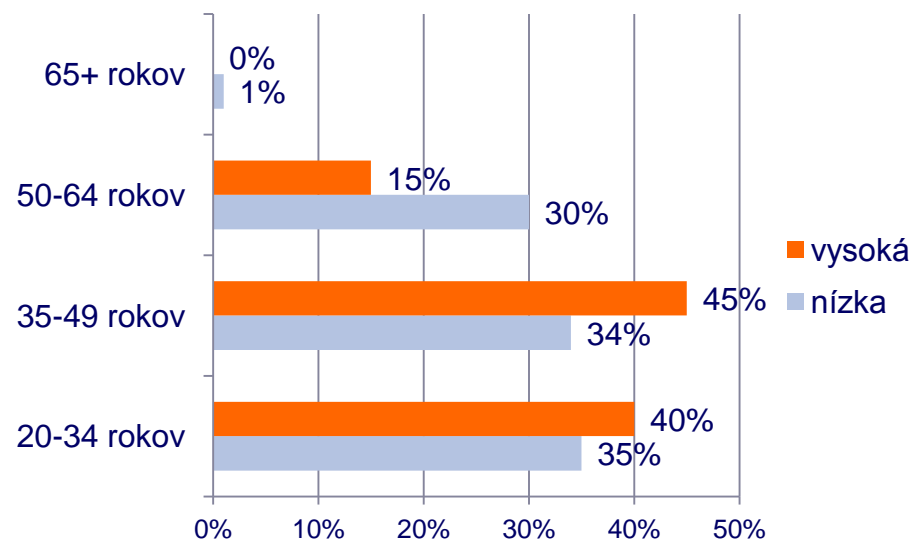
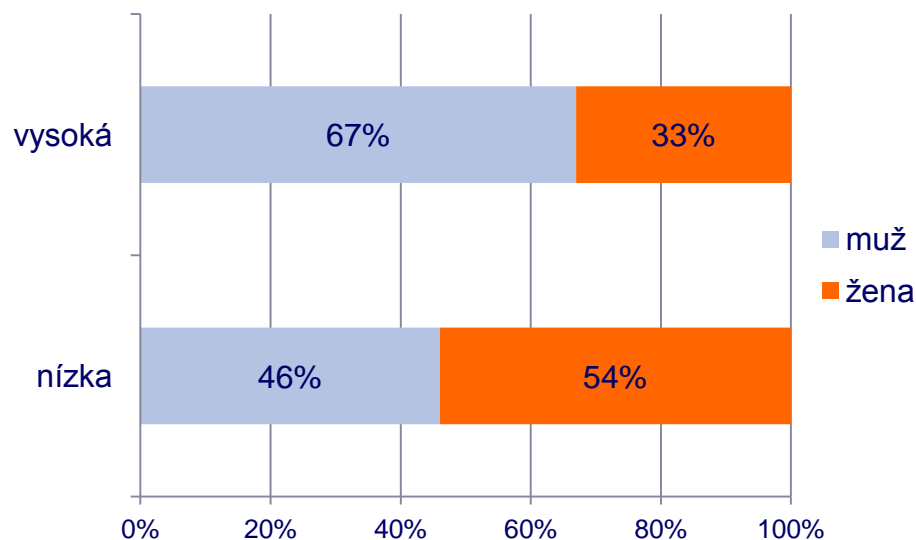
Znalosti Slovákov sú najhoršie spomedzi 12 vybraných krajín sveta

- Vysoké finančné znalosti preukázalo len 12 % Slovákov. V svetovom priemere však vysokú úroveň finančných znalostí dosiahla takmer tretina respondentov.
- Najlepšie sú na tom Japonci, Indovia a Kórejci.

	SLABÁ	ZÁKLADNÁ	DOBŘÁ	VÝBORNÁ	poradie	NÍZKA	VYSOKÁ
 Svet	7 %	64 %	23 %	6 %	priemer	71%	29%
 Japonsko	4 %	52 %	36 %	8 %	1.	56%	44%
 India	4 %	57 %	27 %	13 %	2.	61%	40%
 Kórea	3 %	60 %	26 %	11 %	3.	63%	37%
 Holandsko	6 %	58 %	29 %	7 %	4.	64%	36%
 USA	5 %	62 %	27 %	7 %	5.	67%	34%
 Belgicko	7 %	66 %	23 %	5 %	6.	73%	28%
 Poľsko	10 %	63 %	23 %	4 %	7.	73%	27%
 Španielsko	6 %	69 %	21 %	3 %	8.	75%	24%
 Rumunsko	8 %	69 %	20 %	3 %	9.	77%	23%
 Česká republika	10 %	69 %	16 %	5 %	10.	79%	21%
 Mexiko	10 %	71 %	16 %	3 %	11.	81%	19%
 Slovenská republika	13 %	75 %	11 %	1 %	12.	88%	12%

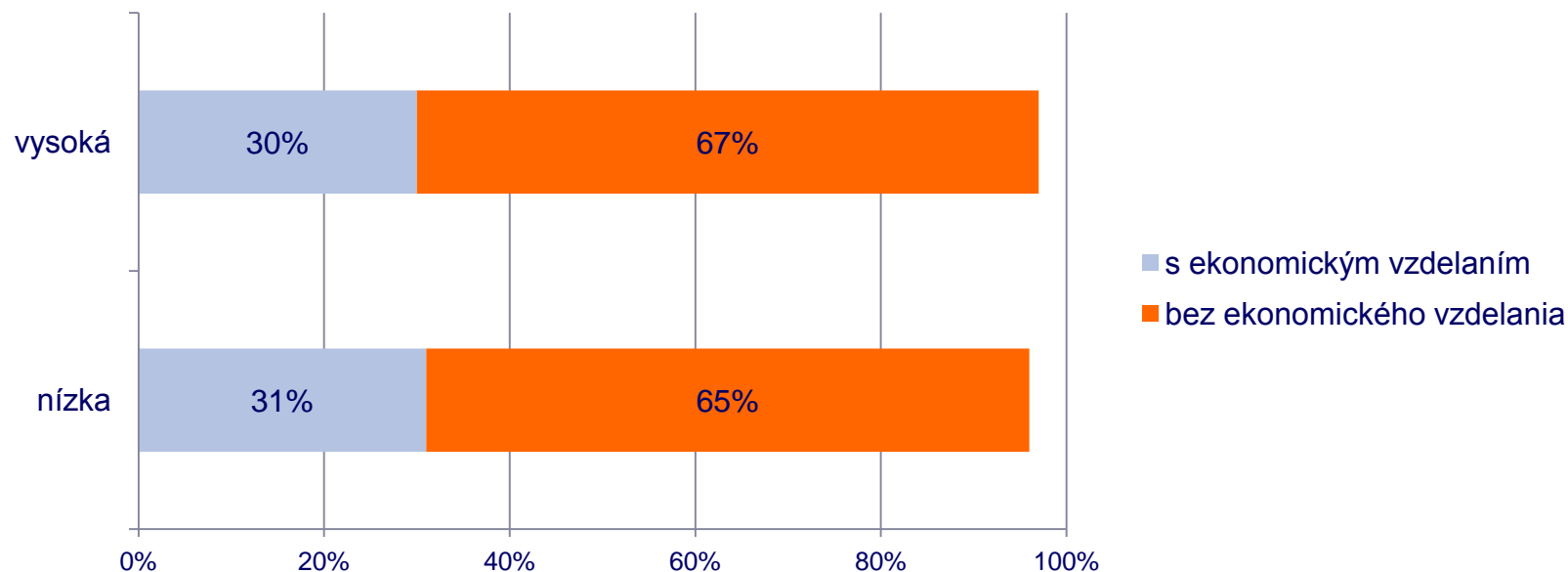
Súboj pohlaví a generácií

- Muži v teste dosahovali výrazne lepšie výsledky než ženy.
- Z hľadiska veku najhoršie výsledky dosahovali ľudia vo veku 50 až 64 rokov (iba 15 % ľudí s vysokou úrovňou finančných znalostí bolo vo veku 50 až 64 rokov).
- Naopak najlepšie dopadla veková skupina 35 až 49 rokov. Celkom 45 % ľudí, ktorí dosiahli vysokú úroveň znalostí, bolo v tomto veku.

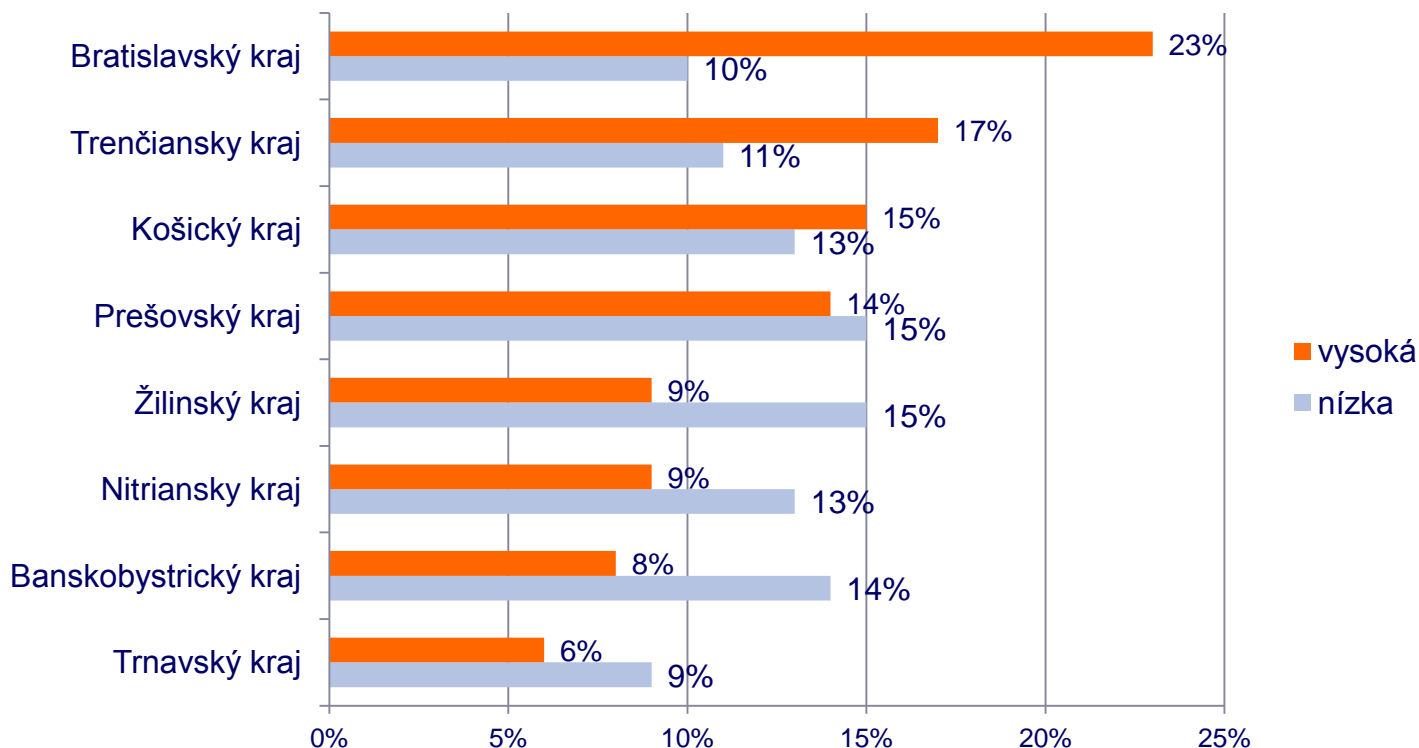
Ekonomické vzdelanie = finančné vzdelanie?

- Ľudia s ekonomickým vzdelaním sa vyskytovali v každej úrovni finančných znalostí.
- Ani ekonomické vzdelanie tak nie je zárukou dostatočných znalostí v oblasti financií.

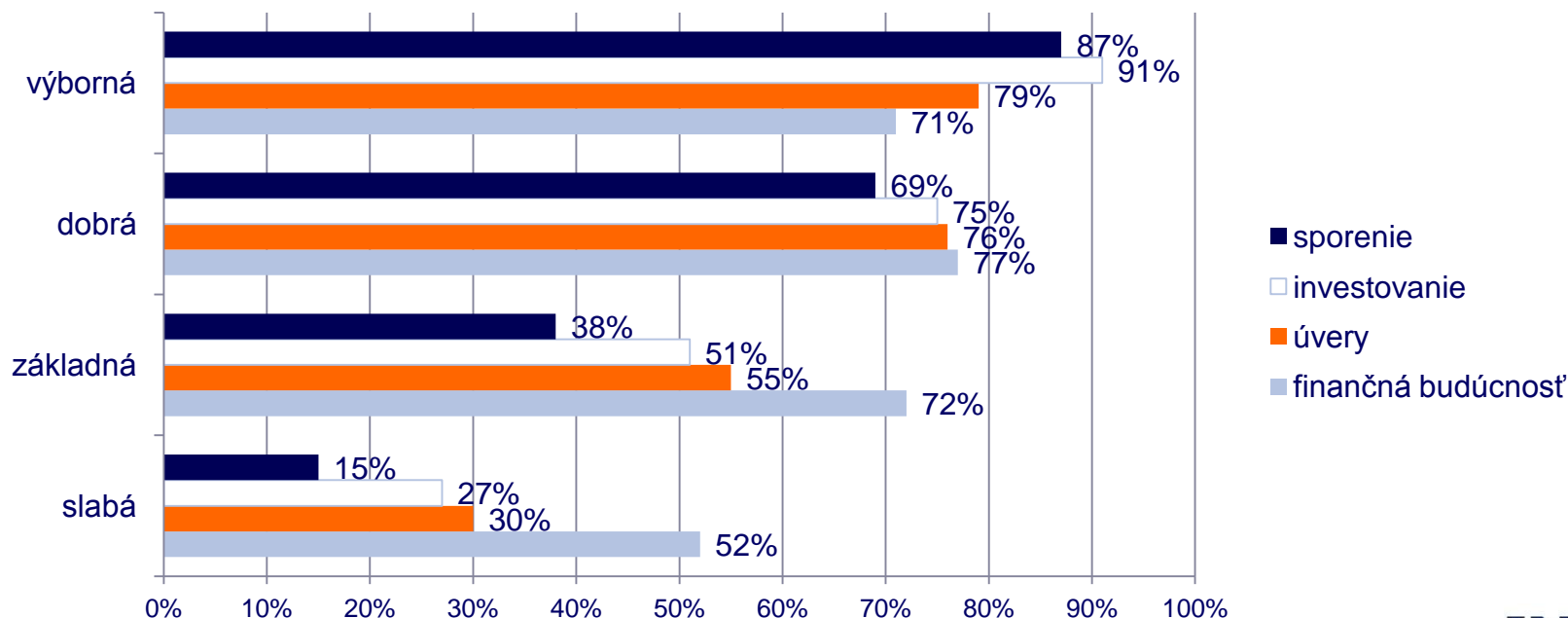
40 % ľudí s vysokou úrovňou finančných znalostí z BA a TN kraja

- Najväčší podiel ľudí s vysokou úrovňou finančných znalostí bol medzi obyvateľmi Bratislavského a Trenčianskeho kraja.
- Naopak najvyšší podiel ľudí s nízkou úrovňou finančných znalostí zaznamenali Žilinský a Prešovský kraj.

Najmenej rozumieme sporeniu

- Najmenej sú si Slováci istí ohľadne sporenia (v priemere 37 % správnych odpovedí).
- Ľudia s výbornými finančnými znalosťami dosiahli najhoršie výsledky prekvapivo v oblasti finančnej budúcnosti. Najmenej ich potrápili otázky o investovaní. Ľudia s dobrými finančnými znalosťami najviac rozumejú finančnej budúcnosti, najmenej sporeniu.

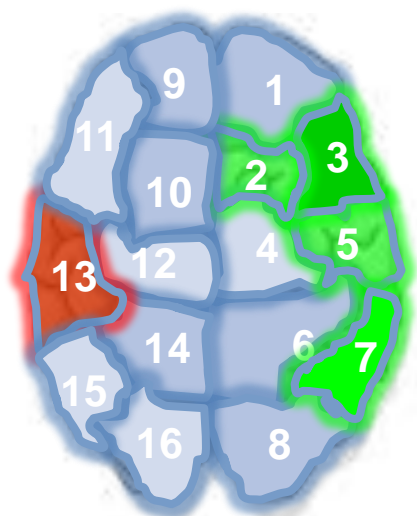

II. Aké pocity sa nám spájajú s financiami?

Financie vyvolávajú rozporuplné pocity

Financie

- Spravovanie financií vyvoláva pocit nádeje (na zlepšenie finančnej situácie), bezpečia (pri pohľade do budúcnosti), hrdosti (pri dobrom spravovaní financií) a strachu zároveň.

Úver

- Zriadenie úveru vyvoláva silný pocit strachu (z budúcnosti) a zúfalstva (nie som schopný sa o seba sám postarať), na druhej strane ale tiež nádeje.

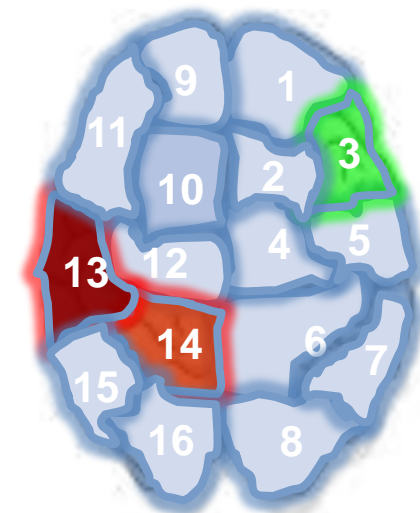
Pozitívne emócie

1. Prekvapenie
2. Radosť
3. Nádej
4. Láska
5. Hrdosť
6. Obdiv
7. Pocity bezpečia

Negatívne emócie

8. Žiaľ, ľútosť
9. Vina
10. Hnev
11. Nuda
12. Zahanbenie
13. Strach
14. Zúfalstvo
15. Pohrdanie
16. Závisť

POZ NEG

Máme financie pod kontrolou?

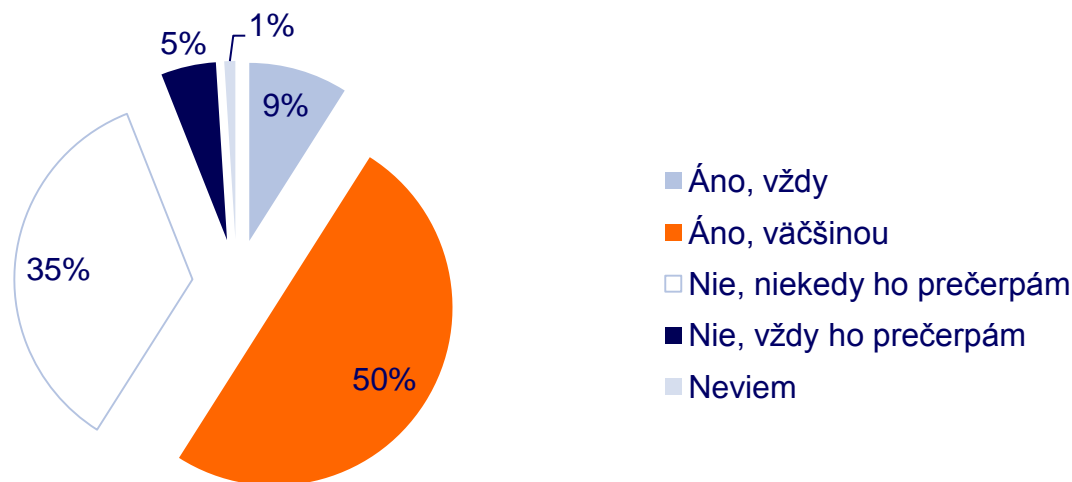
- Slováci majú ľahko nadpriemerný pocit kontroly nad financiami a podpriemerný pocit sebaistoty pri dôležitom finančnom rozhodovaní.
- Najistejší sú si Indovia, najmenej istí sú si Američania. Najmenší pocit kontroly nad financiami majú Kórejci.

	Pocit kontroly	Pocit sebaistoty
 Svet	43 %	43 %
 India	49 %	49 %
 Poľsko	48 %	41 %
 Česká republika	46 %	39 %
 Slovenská republika	46 %	39 %
 Japonsko	46 %	43 %
 Holandsko	46 %	43 %
 Belgicko	44 %	45 %
 Rumunsko	42 %	46 %
 Španielsko	41 %	43 %
 USA	39 %	38 %
 Mexiko	33 %	42 %
 Kórea	28 %	44 %

III. Ako sa o svoje financie staráme?

Účty platíme včas a dodržiavame rozpočet

- Podľa prieskumu si 72 % Slovákov vedie domáci rozpočet.
- Až 73 % ich „spravidla platí všetky účty včas“.
- Dodržať mesačný rozpočet je pritom schopných 59 % Slovákov.

- 6 z 10 Slovákov starostlivo sleduje svoje výdavky a celkové hospodárenie s financiami. Svoje financie kontrolujú sledovaním výpisov z účtu (63 %), v mysli (35 %), na papieri (33 %), cez vlastný prehľad v počítači (23 %).

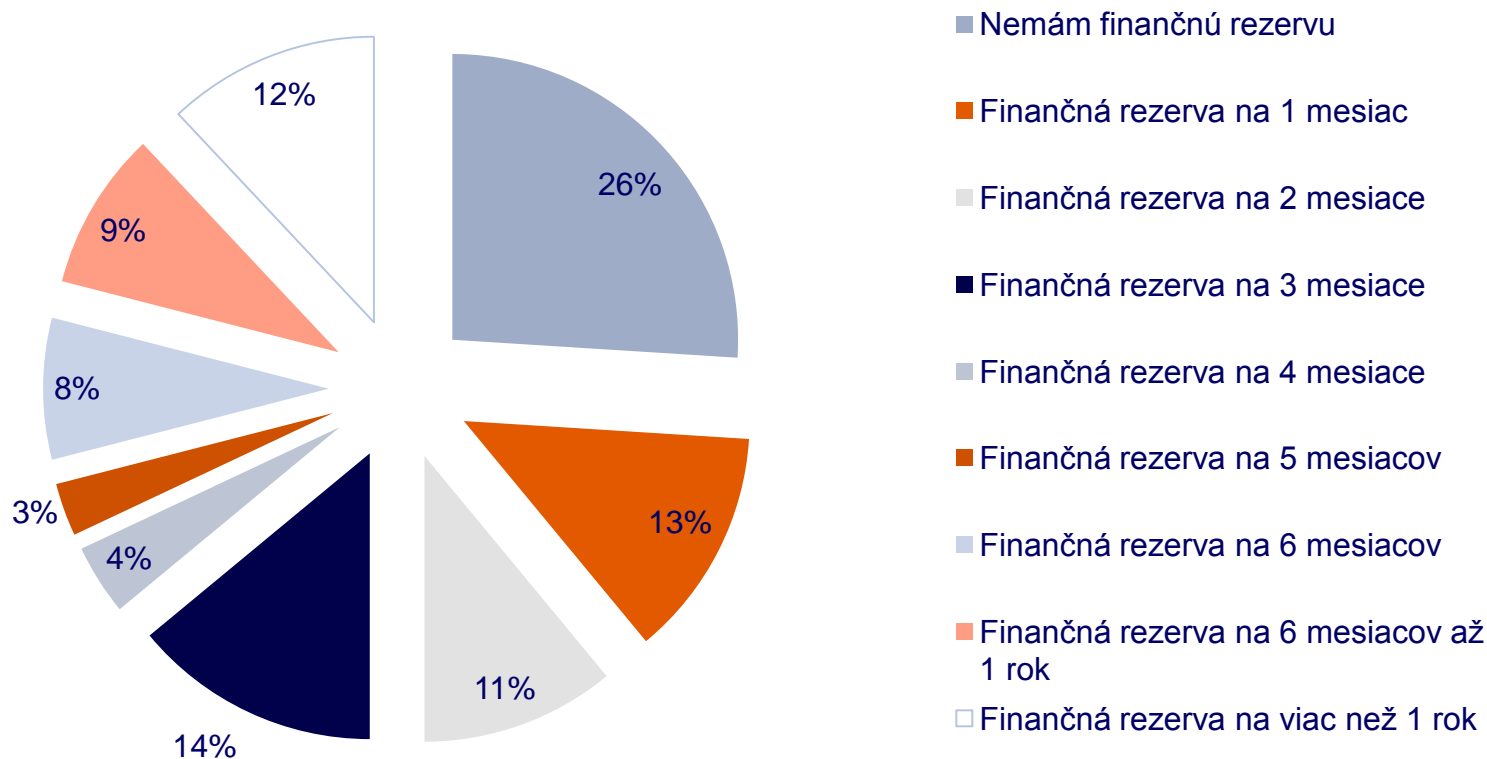
Za čo najviac utrácame

- Slováci rovnako ako napríklad Česi najviac utratia za potraviny a domácnosť (spolu asi 2/3 prostriedkov).
- Najmenej naopak vydajú za zábavu (len 6 %).

	Potraviny	Domácnosť	Sporenie	Doprava	Oblečenie	Zábava	Iné
 Svet	26 %	25 %	11 %	12 %	9 %	8 %	9 %
 Česká republika	28 %	30 %	11 %	10 %	8 %	6 %	6 %
 Slovenská republika	30 %	30 %	9 %	10 %	9 %	6 %	7 %

Máme finančné rezervy

- $\frac{3}{4}$ Slovákov majú vytvorenú finančnú rezervu.
- Pritom iba polovica ich má rezervu na 3 a viac mesiacov.

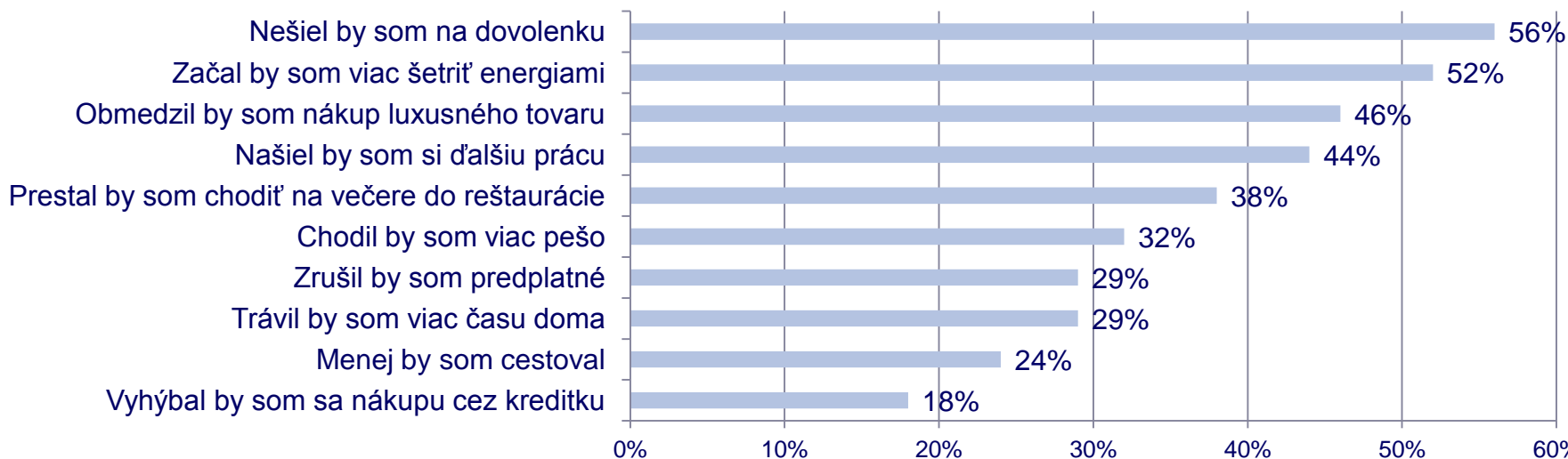

Pri nečakaných udalostiach obmedzujeme výdavky

- Pri nečakaných udalostiach by Slováci obmedzili svoje výdavky (68 %), potom by siahli na úspory (34 %). Ako posledné by použili kreditnú kartu alebo si požičali peniaze (18 %).

	Obmedzím výdavky	Čerpám úspory	Takmer nikdy sa mi to nestáva	Použijem kreditnú kartu	Požičiam si peniaze
 Svet	54 %	36 %	30 %	36 %	16 %
 Česká republika	72 %	11 %	18 %	16 %	4 %
 Slovenská republika	68 %	34 %	20 %	18 %	18 %

- 56 % Slovákov by nešlo na dovolenku, keby sa im náhle znížil príjem o 20 %.

Ako sa budeme mať na dôchodku

- 61 % Slovákov očakáva, že pri odchode do dôchodku sa budú mať finančne lepšie než ich rodičia v dobe odchodu do dôchodku.
- Ešte viac respondentov (69 %) predvída lepšiu budúcnosť svojim deťom.

	Budú sa mať lepšie než ich rodičia	Budú sa mať horšie než ich rodičia	Ich deti sa budú mať lepšie než oni sami	Ich deti sa budú mať horšie než oni sami
 Svet	59 %	41 %	65 %	35 %
 Slovenská republika	61 %	39 %	69 %	31 %
 Česká republika	64 %	36 %	63 %	37 %

- Na dôchodok si pritom podľa prieskumu sporí 68 % respondentov.

IV. Chceme sa zlepšovať!

Slováci sa chcú zlepšiť

- 39 % Slovákov bolo spokojných s výsledkom testu a pre 78 % bol popis ich finančných znalostí presný. Čím lepšia úroveň znalostí, tým väčšia spokojnosť.
- 90 % opýtaných sa chce zlepšiť vo financiách. Čo im v tom bráni?

	Neviem, kde by som mal začať	Neustále to odkladám	Nemám na to čas	Potrebujem pomoc, ale neviem, na koho sa obrátiť	Je to príliš komplikované	Až tak veľmi ma to nezaujíma
 Svet	27 %	26 %	24 %	22 %	18 %	9 %
 Kórea	43 %	36 %	19 %	39 %	42 %	3 %
 Japonsko	33 %	27 %	23 %	17 %	41 %	7 %
 Mexiko	31 %	19 %	5 %	44 %	6 %	2 %
 India	30 %	34 %	24 %	39 %	18 %	6 %
 USA	29 %	23 %	17 %	18 %	13 %	8 %
 Španielsko	25 %	23 %	16 %	19 %	12 %	9 %
 Rumunsko	23 %	23 %	39 %	19 %	9 %	9 %
 Česká republika	23 %	26 %	36 %	10 %	17 %	18 %
 Slovenská republika	23 %	23 %	48 %	10 %	14 %	14 %
 Poľsko	22 %	36 %	25 %	15 %	13 %	7 %
 Belgicko	18 %	16 %	21 %	13 %	17 %	14 %
 Holandsko	13 %	22 %	12 %	5 %	12 %	20 %

Zhrnutie

- Pred FQ testom Slováci očakávali, že nie sú žiadni finanční experti (55 % verzus 41 % globálny výsledok). Napriek tomu sa 29 % domnievalo, že to s financiami vedia a 4 % si mysleli, že sú vo financiách veľmi dobrí.
- Podľa výsledkov testu je expertmi na financie len 1 % a iba základnú úroveň finančných znalostí má 75 % Slovákov. To nás zaraďuje na 12. miesto z 12 skúmaných národov.
- So spravovaním financií sa Slovákom najčastejšie spájajú pocity strachu, ale tiež nádeje, hrdosti a bezpečia. Slováci cítia strach silnejšie v porovnaní s globálnym výsledkom, čo sa dá vysvetliť nedostatkom sebaistoty pri spravovaní financií.
- V súvislosti so zriadením úveru alebo pôžičky prežívajú Slováci síce menej negatívnych emócií než globálny priemer, napriek tomu ale majú strach a objavuje sa pocit zúfalstva.
- Pre Slovákov je dôležité mať finančnú rezervu pre prípad neočakávaných výdavkov (74 % vs. 66 % globálne).
- V prípade, že by Slováci nemali dostatok peňazí, obmedzili by výdavky (68 % verzus 54 % globálny výsledok) alebo by využili dovtedajšie úspory (34 % vs. 36 %). Vynechať dovolenku by bola prvá vec, ktorú by Slováci urobili, keby sa im znížil príjem.
- Slováci majú obavy o svoju finančnú budúcnosť (43 %) a myslia si, že dôchodkový systém nebude stačiť (37 %), a preto si 68 % sporí na dôchodok (59 % globálny výsledok).
- Celkom 90 % ľudí sa hodlá zlepšiť, pokiaľ ide o znalosti v oblasti financií, ale bráni im v tom nedostatok času (48 %). Len 10 % uviedlo, že by v tejto oblasti potrebovali pomoc a nevedia, kam sa obrátiť (10 % vs. 22 % globálne).

Ďakujeme za pozornosť

**Internetové stránky: www.ingpoistovna.sk
Kontaktné centrum: 0850 111 464, 02/59 800 733**

